

Lese og skrive med Æsops fabler

Denne gang: **Elvene og havet**

Innhold:

- Les fabelen: «Elvene og havet»
- Samtale om teksten: Snakk om ord og begreper.
- Les fabelen: Les i ett minutt. Hvor mange ord?
- Leseforståelse: Finn ordene som mangler.
- Leseforståelse: Svar på spørsmål til teksten.
- Leseforståelse: Sett setningene i riktig rekkefølge.
- Skriveoppgave: Gjenfortell fabelen. Skriftlig, eller muntlig for en klassevenn.
- Skriveoppgave: Lag din egen fabel til temaet.
- Tegning: Lag en tegning om det som skjer i fabelen.
- Spørsmål til teksten: Lag spørsmål, og spør en klassevenn. Skriv ned.
- Leseforståelse: Hvilke ord passer i teksten? Carlsten-versjon (3 alternative ord).
- Ordgjenkjenning: Ordkjeder. Sett strek mellom ord.
- Ordgjenkjenning: Øve høyfrekvente ord. Les.
- Skriveoppgave: Skriv de høyfrekvente ordene.
- Tegning: Tegn ferdig tegningen av elvene og havet og fargelegg.
- Om Æsop, og fabler som sjanger.
- Lærerveiledning.

Elvene og havet

Oppgave ___ : Les fabelen

Elvene gikk sammen og ble enige om å klage på sjøen. De gikk til havet anklaget det for å ødelegge vannet deres: "Hvorfor er det slik at når det søte og drikkende vannet vårt renner ut i tidevatnet ditt, forvandler du oss slik at vi blir salte og uskikket til å bli drukket?" Sjøen skjønnte at de mente å beskylde ham for dette, og sa: "Da får dere la være å renne vannet ut i meg, så blir dere ikke salte."

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Han var slave hos en mann som het ladmon.

Æsop laget små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller å leve sammen med andre.

Ofte brukte dyr eller ting i naturen som hovedpersoner.

Hva tenker du er temaet i denne fabelen?

Elvene og havet

Oppgave ___: Snakk om ordene og begrepene i fabelen.

Hva er forskjellen på «sjøen» og «havet»?

Hva betyr «anklage»?

Hva betyr «det søte og drikkende vannet»?

Hva betyr «uskikket»?

Hva betyr «beskylde»?

Andre ord og uttrykk som vi må finne ut av?

Elvene og havet

Oppgave ___:

Hvor mange ord klarer du å lese på ett minutt?

Elvene gikk sammen og ble enige om å klage på sjøen. De gikk til havet anklaget det for å ødelegge vannet deres: "Hvorfor er det slik at når det søte og drikkende vannet vårt renner ut i tidevatnet ditt, forvandler du oss slik at vi blir salte og uskikket til å bli drukket?"

Sjøen skjønnte at de mente å beskyldte ham for dette, og sa: "Da får dere la være å renne vannet ut i meg, så blir dere ikke salte."

Ord:

5

10

16

20

27

32

37

44

50

51

57

63

69

75

79

Hvor mange ord klarte du?

1. gang: _____ 2. gang: _____

Elvene og havet

Oppgave ___: Hvilke ord mangler?

Elvene gikk sammen og ble enige om å _____ på sjøen. De _____ til havet anklaget det for å ødelegge _____ deres: "_____ er det slik at når vi strømmer det _____ og drikkende vannet ut i tidevatnet ditt, forvandler du _____ slik at vi blir _____ og uskikket til å bli drukket?"

Sjøen _____ at de mente å beskyldte ham for dette, og sa: "Da får dere la _____ å strømme vannet ut i meg, så blir dere _____ salte."

Hvor passer ordene inn i teksten ovenfor? Kryss ut.

skjønte	ikke	være	søte	klage
vannet	Hvorfor	gikk	salte	oss

Elvene og havet

Oppgave ___: Svar på spørsmålene. Bruk hele setninger.

Hva ble elvene enige om?

Hvorfor ville de klage på sjøen?

Hvordan var vannet til elvene?

Hva skjedde med vannet når det rant inn i sjøen?

Hva sa havet til beskyldningen deres?

Elvene og havet

Oppgave ___: Sett setningene i riktig rekkefølge.

«Du ødelegger vannet vårt.»

Elvene ville klage på sjøen.

Vannet deres ble forvandlet.

«Da får dere ikke renne inn i meg.»

Sjøen skjønnte de ville beskyldde ham.

Forslag til temaet i fabelen:

Vi blir forandret/påvirket av dem vi er sammen med.

Elvene og havet

Oppgave ___: Lag en tegning av elvene og sjøen.

Elvene og havet

Oppgave ___ : Lag spørsmål til fabelen. Spør en klassevenn.

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Ditt spørsmål:

Klassevennens svar:

Elvene og havet

Oppgave ___: Hvilket ord passer i teksten? (sett strek.)

Elvene (løp – hoppet – gikk) sammen og ble enige om å klage på sjøen. De gikk til havet og anklaget det (for – man – til) å ødelegge vannet deres: "Hvorfor er det slik at når det søte og drikkende vannet (vårt – hans – hennes) renner ut i tidevatnet ditt, forvandler du oss slik at vi blir (tykke – salte – røde) og uskikket til å bli drukket?"

Sjøen skjønnte at de (startet – meget mente) å beskyldte ham for dette, og sa: "Da får dere la (er – være – vært) å renne vannet ut i meg, så blir dere ikke salte."

Elvene og havet

Oppgave ___: Ordkjeder. Sett strek mellom ordene.

løpsammenomsjøen

havklagetilvann

deresliksøtdrikke

vårrennedittdu

atsaltogbli

sjøstarthandet

dadereutmeg

blirdereikkesalt

Elvene og havet

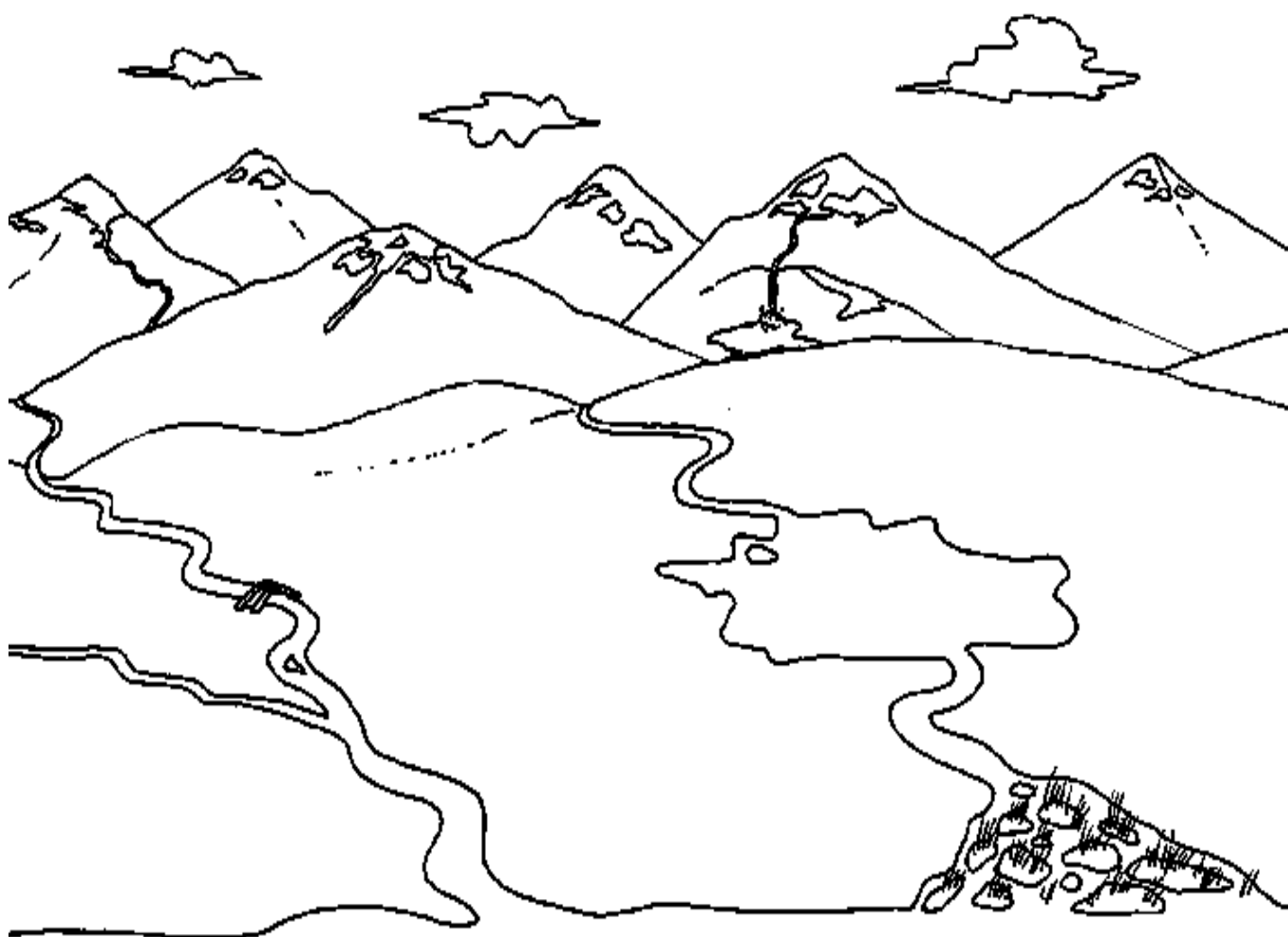
Oppgave ___: Øve høyfrekvente ord. Les.

og - ble - om - på - de - gikk
til - hav - det - for - å - vann
dere - hvorfor - er - slik - når
søt - drikke - vårt - ut - ditt
du - oss - at - vi - salt - bli
sjø - ham - dette - får - la - i

Oppgave ___: Skriv de høyfrekvente ordene.

Elvene og havet

Oppgave ___: Tegn ferdig tegningen av elvene og sjøen, og fargelegg.

Elvene og havet

Oppgave ___: Samtale omkring temaet i fabelen.

Noen stikkord:

- Hva tenker du når du ser noen som er fint kledd, eller har fine ting?
- Er det de som har de fineste tingene eller er finest kledd som er de beste vennene?
-

Andre stikkord:

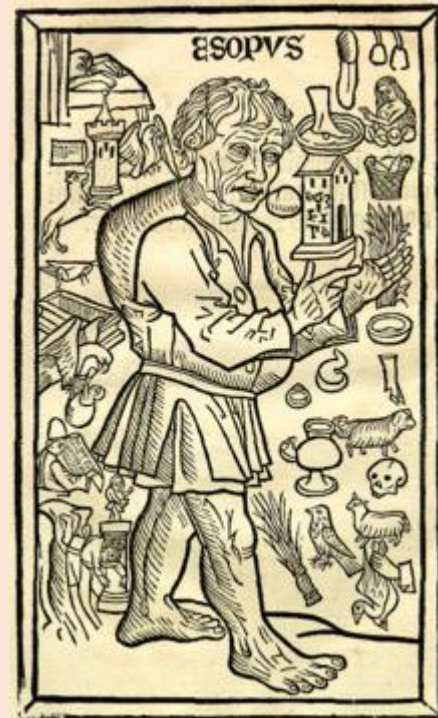
Eksempler:

Elvene og havet

Æsops liv

Æsop levde for over 2500 år siden på øyen Samos vest for det som i dag er Tyrkia. Her var han slave hos en gresk mann som het ladmon. Ut fra det som er skrevet om Æsop, må han ha vært en fysisk handikappet mann.

På et tidspunkt har Æsop blitt løslatt som slave. Han har brukt sine små moralske historier til å få vanlige folk til å se hvordan herskerne i Hellas på den tiden misbrukte sin makt og behandlet folk urettferdig. Dette kan se ut til å ha ført til at han ble utsatt for en grusom død.

Æsops fabler

Æsop fabler er små historier, som har et tema eller poeng, som skal illustrere en side ved det å være menneske eller leve sammen med andre. Vi sier ofte at fabelen har en moral eller etisk poeng.

Ofte brukte Æsop dyr eller ting i naturen som hovedpersoner i fablene for å illustrere poengene sine. Det gjorde han for å ufarliggjøre historiene sine, dvs at de ikke skulle føles rettet mot en bestemt person eller grupper av personer. Poengene i fablene er lagt til av andre enn fabelskaperen selv, men poenget var nok i tankene hans når han laget fablene.

Æsops fabler er fortsatt populære historier, som ofte blir brukt til å lære barn moral og god oppførsel. Siden de fleste fablene er korte, enkle, humoristiske og med et tydelig poeng, er de lett tilgjengelige, og appellerer til alle aldersgrupper.

Lese og skrive med Æsops fabler

Elvene og havet

Lærerveiledning:

Øvingsarkene i dette opplegget er tenkt brukt for elever i 4. – 7. trinn. Noe av dette kan også brukes på 3. trinn, og kanskje for elever på 2. trinn, som har kommet langt i utviklingen av leseferdighetene.

Æsops fabler har i seg mye godt stoff som kan brukes i bevisstgjøring og øving av holdninger og sosial kompetanse. Derfor har vi tatt for oss mange av disse fablene og laget opplegg rundt disse. I oppleggene har vi kombinert holdningsskapende arbeid i forhold til elevene, med trening av lese- og skriveferdigheter.

I eget arbeid med oppøving av elevenes leseferdigheter har jeg savnet opplegg som kan være gode og helhetlige. Øvingsarkene i dette opplegget er på sett og vis en samling av ulike måter å jobbe med tekster på, som er plukket opp gjennom årene.

Men; det er ikke meningen at disse øvingsarkene skal brukes fra A til Å. Her kan lærer vurdere hva man vil bruke, og hvor mye av det man vil bruke, alt etter behov for trening, hvordan man vil jobbe, elevenes motivasjon, og andre faktorer som lærer ser er nødvendig å ta hensyn til.

Dette er grunnen til at vi i oppgavene har skrevet «Oppgave ____:» slik at nummer på oppgavene kan skrives inn av lærer ut fra hva man velger å bruke. Oppgaver gir også muligheter for å differensiere innad i klassen, for å kunne tilpasse arbeidet med tekst, tema og oppgavetype til elevene.

Vi gir nedenfor en oversikt over forslag til måter vi tenker oss kan være nyttige å jobbe med disse tekstene.

Elvene og havet

Forskjellige måter å bruke fabelen:

1. Til lesetrening: Lese fabelen for å bli kjent med den.
 - a. Lese fabelen stille, alene.
 - b. Lese fabelen høyt sammen i gruppe eller klasse.
 - c. Lese med læringsvenn: Den ene for den andre, og bytte.
 - d. Gjenfortelle fabelen for læringsvenn med egne ord, muntlig/skriftlig.
2. Til samtale:
 - a. Bruk teksten i fabelen som utgangspunkt for å snakke om moralen eller temaet i fabelen. Hva forteller den oss? Hva kan vi lære?
 - b. Bruk ordene og begrepene i teksten til å bevisstgjøre og utvide ord- og begrepsforrådet.
3. Trene lesehastighet.
 - a. Hvor mange ord klarer eleven å lese på ett minutt?
 - b. Repetert lesing, for å øve opp ordgjenkjenning og lesehastighet.
4. Til trening av leseforståelse
 - a. Lese fabelen, og finne ut hvilke ord som mangler.
 - b. Svare på spørsmål til fabelen.
 - c. Sette setninger i kronologisk rekkefølge.
 - d. Lage egne spørsmål til fabelen, som eleven bruker til å spørre en annen elev i klassen.
 - e. Finne ut hvilket ord i parenteser som gir mest mening i sammenhengen. Denne oppgavetypen er kjent fra Carlstens lesetester.
5. Til skrivetrening:
 - a. Som utgangspunkt for å lage egen fortelling/fabel om temaet.
 - b. Gjenfortelle fabelen med egne ord, skriftlig.
6. Til kreativ utfoldelse:
 - a. Lage en tegning for å illustrere innholdet i fabelen.
 - b. Fargelegge tegninger av figurer fra teksten. I tillegg til å fargelegge, kan det tegnes videre, for å sette figurene inn i en sammenheng.

Dette er noen forslag til hvordan bruke fabelen til lese- og skrivetrening, samt samtale og bevisstgjøring omkring det sosiale temaet i fabelen.

Ellers finnes det nok uendelig med andre måter å bruke fabelen på, men her håper vi å ha gitt et knippe forslag som kan være nyttige og utviklende for elevene disse tekstene kommer til å bli brukt på.

Lykke til med det gode lese- og læringsarbeidet.

Med beste hilsen

Olav Kåre Kløvning

Netteleven.no

Elvene og havet